

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

12 noiembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte
Judecători

Constantin Gurschi,
Iurie Diaconu, Andrei Harghel, Constantin Alerguș,
Ion Arhiliuc,

cu participarea:
procurorului
inculpaților
avocaților
părții vătămate
interpretului

Nicolae Suvac,
Crețu Victor și Dain Anatoli,
Valentina Arnaut și Tatiana Rotaru,
Vasile Oltu,
Larisa Rusnac,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de procuror împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 27 februarie 2013 în privința inculpaților

Crețu Victor Vasile, născut la 30 aprilie 1976, originar și locuitor al s. Iargara r-nul Leova, cetățean al R. Moldova, condamnat anterior:

1) la 16 septembrie 2005 prin sentința judecătoreiei Centru, mun. Chișinău în baza art. 120 alin. 2 Cod penal (1961) la 5 ani închisoare;

Dain Anatoli Lev, născut la 16 aprilie 1958, originar din Federația Rusă, locuitor al or. Basarabeasca, str. Gogol 2, cetățean al R. Moldova, condamnat anterior:

1) la 20 octombrie 2006 prin sentința judecătoreiei Cimișlia în baza art. 287 alin. (3) Cod penal la 6 ani închisoare.

Termenul de examinare a cauzei
în instanța de fond: 22 noiembrie 2010 – 03 noiembrie 2011,
în instanța de apel: 19 decembrie 2011 – 27 februarie 2013,
în instanța de recurs: 01 august – 12 noiembrie 2013.

Procedura de citare legal îndeplinită.

Procurorul a solicitat admiterea recursului în sensul declarat.

Avocații, inculpații și partea vătămată au optat pentru respingerea recursului.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Căușeni din 03 noiembrie 2011, a fost încetat procesul penal în privința inculpaților Dain Anatoli și Crețu Victor intentat în baza art. 189 alin. (2) lit. b) din Cod penal motivul că există circumstanțe prevăzute de lege care condiționează tragerea la răspundere penală.

2. În fapt, instanța de fond a constatat că inculpații Dain Anatoli și Crețu Victor sunt învinuiți că, în perioada 14-15 septembrie 2009, aflându-se în locul de detenție și cunoscând cu certitudine că la Oltu Vasile, domiciliat în or. Căușeni, str. C. Stamati 13, s-a întors soția Oltu Maria de peste hotare și urmîrind scopul primirii prin metoda șantajului a bunurilor altei persoane, acționînd în baza unui plan criminal comun și la un sfat prealabil, împărțindu-și rolurile, prin intermediul telefonului mobil i-au solicitat lui Oltu Vasile să le transmită suma de 1000 euro, șantajîndu-l că în caz de netransmitere vor destăinui soției sale precum că pe perioada aflării ei peste hotare Oltu Vasile a avut relații sexuale cu o domnișoara.

Instanța, examinînd și apreciînd probele administrate în cadrul anchetei judecătorești, a reținut că vina ambilor inculpați a fost dovedită pe deplin, fiind confirmată prin declarațiile părții vătămate, inculpatului Dain A., descifrărilor convorbirilor telefonice, și a calificat acțiunile ambilor inculpați în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Totodată, instanța a concluzionat că procesul penal urmează a fi încetat indicînd că inculpatul Crețu Victor a fost recunoscut ca bănuît la data de 21 octombrie 2009, iar inculpatul Dain Anatoli a fost recunoscut în calitate de bănuît la 30 decembrie 2009.

Ulterior, prin ordonanțele respective, ambii inculpați au fost puși sub învinuire la 20 octombrie 2010.

Prin urmare există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală și anume, conform art. 63 alin. (2) din Cod de procedură penală, nu este în drept să mențină în calitate de bănuît persoana în privința căruia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate mai mult de trei luni, iar cu acordul procurorului general, mai mult de 6 luni.

Conform art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală la momentul expirării după caz a unui termen indicat în alin. (2), OUP este obligat să elibereze bănuitul, dispunînd scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. După cum se vede din ordonanțele de recunoaștere în calitate de bănuît și ordonanțele de punere sub învinuire Organele de urmărire penală au omis termenul stabilit de art. 63 alin. (2) p. 3) din Cod de procedură penală, punîndu-i sub învinuire peste mai mult de 9 luni.

3. Procurorul a declarat apel, solicitînd casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care Dain Anatoli să fie condamnat în baza art. 189 alin (2) lit. b), 34 Cod penal la 6 ani închisoare, cu amendă în mărime de 500 unități convenționale.

Crețu Victor, să fie condamnat în baza art. 189 alin (2) lit. b), 34, 85 Cod penal la 8 ani închisoare, cu amendă în mărime de 500 unități convenționale.

Apelantul a invocat că instanța de judecată incorect a dispus încetarea procesului penal deoarece inculpații au fost puși sub învinuire la 20 octombrie 2010, cauza penală a fost remisă în instanța de judecată pentru examinare în fond la 16 noiembrie 2010, iar hotărîrea Curții Constituționale, prin care a fost declarat drept neconstituțional alin. (6) al articolului 63 Cod de procedură penală a fost adoptată la 23 noiembrie 2010, adică ulterior punerii numiților sub învinuire și remiterii cauzei în judecată.

La momentul urmăririi penale pe cauza dată și remiterii cauzei în instanță alin. (6) al art. 63 Cod de procedură penală fiind în vigoare stipula că încetarea de drept a calității de bănuît în legătură cu expirarea termenelor indicate în alin. (2), în cazul acumulării ulterioare probelor suficiente, nu împiedică punerea persoanei sub învinuire. În cazul dat, după încetare de drept a calității de bănuît au fost acumulate suficiente probe ce demonstau vinovăția inculpaților, iar legea procesual penală nu are efect retroactiv.

Totodată, cu toate că instanța corect i-a recunoscut pe inculpați vinovați de comitere infracțiunii încriminate, ulterior ilegal a dispus finisarea urmăririi penale fără a fi cercetate toate probele prezentate de partea acuzării, limitînd astfel egalitatea armelor în proces.

3.1 A declarat apel și inculpatul Crețu Victor, cerînd casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să fie achitat.

Apelantul a specificat că nu a comis infracțiunea imputată, că în ședința de judecată nu au fost administrate probe convingătoare și veridice în sensul vizat și că el nu are nici o atribuție la cazul dat.

3.2 Inculpatul Dain Anatoli la fel a declarat apel, solicitînd casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri legale și obiective.

Apelantul a indicat că suma de 1000 de euro nu a fost transmisă, că dosarul este fabricat.

4. Potrivit deciziei Curții de Apel Bender din 27 februarie 2013, toate apelurile au fost respinse ca nefondate.

Instanța de apel a reținut că prima instanță a constatat faptele în baza probelor administrate legal de către organul de urmărire penală și verificate în ședința judiciară cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat apreciere justă, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării reciproce și a stabilit cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept.

Instanța de fond în mod întemeiat a concluzionat că vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal este dovedită integral.

Vinovăția inculpaților se confirmă prin probele concludente administrate în cauza penală, care demonstrează cu certitudine vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii imputate.

Conținutul probelor și valoarea lor probatorie este analizată în textul sentinței instanței de fond. Temeiuri de a pune la îndoială veridicitatea acestor probe nu s-au stabilit.

Însă, în cauză au fost încălcate prevederile art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, adică după expirarea termenilor indicate de lege, nu s-a dispus scoaterea inculpaților de sub urmărirea penală sau punerea acestora sub învinuire.

Instanța de fond a constatat, că organul de urmărire penală a înaintat învinuirea inculpaților cu încălcarea termenelor procedurale prevăzute de art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, astfel acest act procedural este lovit de nulitate. La fel, a fost încălcată procedura privind punerea sub învinuire a inculpaților, încălcând dreptul lor de a nu fi urmăriți de mai multe ori, garantat de art. 22 Cod de procedură penală. Procurorul era în drept să reia urmărirea penală numai respectând prevederile art. 287 Cod de procedură penală.

Instanța de fond în mod întemeiat a ajuns la concluzia că deși pe parcursul cercetării judecătorești au fost acumulate probe care au demonstrat comiterea de către inculpați a infracțiunii incriminate, ei au fost puși sub învinuire ilegal, fapt ce generează încetarea procesului penal în privința lor în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

5. Procurorul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a indicat că instanța de apel, la fel ca și instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor administrate de către partea acuzării, reținând în seama inculpaților faptul săvârșirii infracțiunii incriminate.

Totodată, instanțele nu au indicat în partea descriptivă și cea rezolutivă circumstanța prevăzute de lege care condiționează tragerea la răspundere penală.

Odată ce ambele instanțe consideră că pe caz există o circumstanță care condiționează tragerea la răspundere penală a inculpaților, nu își motivează soluția de încetare a procesului penal și respectiv de respingere a apelului declarat de către procuror, ori, în situația în care se constată că există o circumstanță care condiționează tragerea la răspundere penală a inculpaților, cauza respectivă urmează să finalizeze cu pronunțarea unei sentințe de condamnare.

Alin. 6 al art. 63 Cod de procedură penală, aplicabilă la data înaintării învinuirii inculpaților, prevedea că încetarea de drept a calității de bănuț în legătură cu expirarea termenilor indicate la alin. (2), în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente, nu împiedică punerea persoanei sub învinuire pentru același fapt.

Mai mult, încălcarea prevederilor art. 63 Cod de procedură penală nu a fost invocată de către partea apărării în cadrul urmăririi penale, la finisarea ei în ordinea prevăzută la art. 298-299/1 și 313 Cod de procedură penală.

În drept, recursul este fondat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărîrii și acesta este expus neclar.

6. Judecînd recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise instanțele de fond și de apel, inclusiv și în temeiul cînd ea nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul și cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că ambele instanțe au comis următoarele erori de drept.

În primul rînd, potrivit art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual. Conform art. 251 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care a fost invocată la terminarea urmăririi penale, cînd partea ia cunoștință de materialele dosarului. În corespundere cu art. 414 alin. (2) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Instanța de fond și cea de apel au sfidat aceste prescripții legale.

Astfel, conform hotărîrilor recurate, instanțele au constatat că organul de urmărire penală a încălcat prevederile art. 22 și 63 Cod de procedură penală, deoarece a înaintat învinuirea inculpaților peste termenul legal de 3 luni și i-a supus neîntemeiat la dubla urmărire penală pentru aceeași faptă (*pct. 2 și 4 din decizie*).

Însă, potrivit proceselor-verbale din 21 octombrie 2010, de prezentare învinuiților și apărătorilor lor a materialelor de urmărire penală, după luarea cunoștinței de materialele urmăririi penale, ultimii nu au invocat încălcarea prevederilor art. 22 și 63 Cod de procedură penală (*f.d. 246-245*).

Prin urmare, dat fiind că inculpații și avocații nu au abordat nulitatea actelor procedurale, presupuse a fi viciate juridic, în termenul prevăzut de lege, adică la terminarea urmăririi penale, ei au pierdut dreptul să conteste aceste acte ulterior,

adică în instanțele de judecată, prezumându-se că ultimii au acceptat modul în care s-a desfășurat respectivul proces penal.

Este de remarcat și faptul că inculpații și apărătorul lor, în ședința instanței de apel nu au susținut încetarea procesului penal pe motivele specificate, solicitând achitarea inculpaților de sub învinuirea incriminată, iar instanța de apel nu a avut temei și suport legal pentru a invoca din oficiu chestiunile abordate, deoarece acestea nu sunt prescrise în art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală,.

Pe lângă aceasta, potrivit descriptivului deciziei adoptate și a procesului-verbal al ședinței judiciare, instanța de apel și-a întemeiat concluziile pe probe scrise neverificate și necitite în ședința de judecată, cât și neconsemnate în procesul-verbal (*f.d. 348, 381*).

Prin urmare, instanța de apel a adoptat o hotărîre, care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rînd, în corespundere cu art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală, cât și a jurisprudenței naționale, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, iar decizia urmează a fi casată cu rejudecarea cauzei în apel cum cere art. 435 Cod de procedură penală, întrucît asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs.

Aceste prevederi la fel au fost ignorate, deoarece, potrivit deciziei contestate, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor indicate în apelul procurorului (*pct. 3 din prezenta decizie*).

Circumstanțele expuse denotă în mod lucid că, instanța de apel nu a judecat apelul procurorului în condițiile legii, deoarece nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate și a adoptat o hotărîre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept, prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului de pe rol, casării totale a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlătore erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

7. Conform art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de procuror, casează total decizia Curții de Apel Bender din 27 februarie 2013 în privința inculpaților Crețu Victor Vasile și Dain Anatoli Lev, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată în ședința publică din 10 decembrie 2013, ora 09.50.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Iurie Diaconu

Andrei Harghel

Constantin Alerguș

Ion Arhiliuc

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE
DISPOZITIV

12 noiembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte
Judecători

Constantin Gurschi,
Iurie Diaconu, Andrei Harghel, Constantin Alerguș,
Ion Arhiliuc,

cu participarea:
procurorului
inculpaților
avocaților
părții vătămate
interpretului

Nicolae Suvac,
Crețu Victor și Dain Anatoli,
Valentina Arnaut și Tatiana Rotaru,
Vasile Oltu,
Larisa Rusnac,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de procuror împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 27 februarie 2013 în privința inculpaților

***Crețu Victor Vasile**, născut la 30 aprilie 1976, originar și locuitor al s. Iargara r-nul Leova, cetățean al R. Moldova, condamnat anterior:*

1) la 16 septembrie 2005 prin sentința judecătoreiei Centru, mun. Chișinău în baza art. 120 alin. 2 Cod penal (1961) la 5 ani închisoare;

***Dain Anatoli Lev**, născut la 16 aprilie 1958, originar din Federația Rusă, locuitor al or. Basarabeasca, str. Gogol 2, cetățean al R. Moldova, condamnat anterior:*

1) la 20 octombrie 2006 prin sentința judecătoreiei Cimișlia în baza art. 287 alin. (3) Cod penal la 6 ani închisoare.

Conform art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procuror, casează total decizia Curții de Apel Bender din 27 februarie 2013 în privința inculpaților Crețu Victor Vasile și Dain Anatoli Lev, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată va fi pronunțată în ședința publică din 10 decembrie 2013, ora 09.50.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Iurie Diaconu

Andrei Harghel

Constantin Alerguș

Ion Arhiliuc